

Kirje

10.2.2021

VN/22443/2020
VN/22443/2020-YM-21

Jakelussa mainitulle

Ympäristöministeriön lausunto HE eduskunnalle laiksi valtion palveluiden saatavuuden ja toimintojen sijoittamisen perusteista

Ympäristöministeriö toteaa lausuntonaan seuraavaa:

1 § Lain tarkoitus ja soveltamisala

Laissa säädettäisiin valtion palveluiden saatavuuden järjestämistä sekä valtion yksiköiden ja toimintojen sijoittamista koskevista yleisistä tavoitteista ja niitä koskevasta valtakunnallisesta suunnittelusta ja koordinaatiosta. Siinä säädettäisiin valtion alueellisen läsnäolon ja palvelujen perusteista ja organisoinnista sekä ministeriöiden aiempaa vahvemmassa poikkihallinnollisesta yhteistyöstä. Tavoitteena on ohjata valtion digitaalista ja fyysistä palveluverkkoa vahvemmin kokonaisuutena vastaamaan alueellisen läsnäolon tavoitteisiin. Tämä tarkoitus vastaa hyvin myös ympäristöhallinnon tavoitteita.

Laki huomioi palvelujen monikanavaistumisen ja tarkastelee kokonaisuutena sekä digitaalisia että fyysisiä palveluja. Tarkoituksena on, että tavoitteet olisi otettava huomioon palvelukanavasta riippumatta eli sekä valtion fyysisiä käyntiasiointi-palveluita, puhelinpalveluita että digitaalisia palveluita koskevaa palvelurakennetta järjestettäessä. Tavoitteena on ohjata valtion digitalista ja fyysistä palveluverkkoa vahvemmin kokonaisuutena vastaamaan alueellisen läsnäolon tavoitteisiin. Ympäristöhallinnon palvelujen kehittämisen näkökulmasta kokonaisvaltainen monikanavainen palvelutarkastelu on linjassa hallinnonalan palveluiden ohjaustavoitteidemme kanssa.

2 § Tavoitteet

Pykälän mukaan lainsäädännön ja suunnittelun lähtökohdaksi otetaan koko maan kattavasti valtion läsnäoloon liittyvät tarpeet. Valtion läsnäolo alueilla perustuu ennen kaikkea palveluiden ja viranomaistoiminnan järjestämisen tarpeeseen. Valtion tehtävät tulee hoitaa tuloksellisesti eli mahdollisimman vaikuttavasti mutta kuitenkin tuottavasti ja tehokkaasti.

Palvelujen saatavuus tulee järjestää ja toiminnot sijoittaa niin, että ne vastaavat eri asiakasryhmien palvelutarpeeseen, yhdenvertaisesti, kielelliset ja muut perusoikeudet toteuttaen. Järjestämisessä otetaan kuitenkin huomioon monikanavaisuus, mikä edistää kustannustehokkuutta. Keinoja valtion tehtävien tulokselliseen järjestämiseen ei määritellä laissa, sillä ne linjattaisiin 3 §:n mukaisessa suunnitelmassa tai muissa kehittämishankkeissa tai strategioissa.

Perusteluissa kuitenkin mainitaan keinoina mm. paikkariippumattoman työn lisääminen. Ympäristöministeriön näkemyksen mukaan virkoja ei kuitenkaan voida avata hakuun niin, ettei edellytetä kotipesää. Toki paikkariippumattomuus mahdollistaa sen, että joitakin tehtäviä voidaan hoitaa toiselta paikkakunnalta, mutta ministeriön tehtävien osalta tarkastelua tulee tehdä lähtien ydintehtävistä ja niihin liittyvästä sidosryhmätyöstä. Työtehtäviä voidaan osin tehdä monipaikkaisesti, mutta ministeriön useimmat työtehtävät edellyttävät myös sidosryhmien ja kollegoiden kohtaamista niin omassa ministeriössä kuin myös muissa ministeriöissäkin. Työprosesseissa on erilaisia vaiheita, joista osa soveltuu tehtäväksi monipaikkaisesti esimerkiksi etätöinä, osa työprosessin tehtävistä edellyttää kohtaamisia aina kahdenvälisistä tapaamisista isompiin tilaisuuksiin.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Ympäristöministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 35
00023 Valtioneuvosto

Aleksanterinkatu 7
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 1603 9320
+358 9 1603 9320

kirjaamo@ym.fi

Lakiesityksen tavoitteena on lisäksi vahvistaa alueiden elinvoimaisuutta, turvallisuutta, sekä valtion kilpailukykyä työnantajana. Ympäristöhallinnon palveluja tarjotaan ja tehtäviä hoidetaan hajautetusti koko maassa AVI- ja ELY-verkoston kautta. Hallinnonalalla on aina huolehdittu siitä, että alueiden vahvuuksia tuetaan ja niihin tukeudutaan. Esimerkiksi SYKEN alueelliset toimipisteet on perustettu yliopistokaupunkeihin, siitä on hyötyä SYKELLE, kun alueen tutkimus yms. verkostot voidaan hyödyntää ja alueen toimijat ja verkostot hyötyvät SYKEN tarjoamista mahdollisuuksista ja sitä kautta tulevasta valtakunnallisesta ja kansainvälisestä ulottuvuudesta. Samoin aluehallinnon virastot ovat voineet toiminnassaan hyödyntää alueiden monipuolisia osaamisreserveja ja toisaalta tukea alueiden kehittymistä sekä siirtymistä kohti hiilineutraaliutta.

3 § Valtakunnallinen suunnitelma

Esityksessä ehdotetaan, että laaditaan hallituskausittain valtioneuvoston suunnitelma, jolla luodaan hallinnonalat ylittävä kokonaiskuva valtion palveluiden saatavuuden sekä yksiköiden ja toimintojen sijoittumisen tilasta ja tavoitellusta kehityksestä. Suunnitelma kattaisi koko monikanavaisen palvelurakenteen. Se sisältäisi valtion yhteisiä tai hallinnonalakohtaisia tavoitteita palvelujen saatavuudelle, toiminnan tuloksellisuudelle ja toimintojen sijoittumiselle. Suunnitelman tavoitteita edistettäisiin hallinnonalojen virastojen tulossuunnitelmissa ja tehtäessä palvelujen tai toimintojen sijoittumispäätöksiä. Näin valtion palvelujen yhteistyölle ja monipaikkaisen työskentelyn kaltaiselle toimintatapamuutokselle voitaisiin asettaa nykyistä vahvemmin ja pitkäjänteisemmin valtioneuvoston yhteisiä poikkihallinnollisia tavoitteita. Suunnitelma yhteen sovitettaisiin julkisen talouden resursseja ohjaavan julkisen talouden suunnitelman kanssa, mikä on tärkeää voimavarojen järkevä käytön näkökulmasta.

Valtioneuvoston yhteistyö ja poikkihallinnollisuus ovat välttämättömiä ympäristöhallinnonalan useissa tehtävissä, koska niillä on liittymäpintaa miltei kaikkiin yhteiskunnan asioihin. Uuden toimintamallin pitää kuitenkin olla yksinkertainen ja varmistaa se, että ministeriöllä on riittävät työkalut ja resurssit oman toimialansa ohjaamiseen. Pienen maan etu on, että voimavaroja käytetään tehokkaasti ja toimintoja, jotka voidaan yhdistää, yhdistetään. Kuitenkin niin, että tehtävien hoito ei vaarannu.

4 § Toimielin

Esityksessä säädettäisiin toimielimestä, jonka tehtävänä olisi tukea valtioneuvostoa suunnittelussa, seurannassa ja koordinaatiossa. Toimielin korvaisi nykyisen alueellistamisen koordinaatioryhmän ja toiminnan painopiste siirtyisi ennakoivaan poikkihallinnolliseen suunnitteluun ja seurantaan. Koottavan ryhmän rooli muuttuisi valtioneuvoston tukena toimivaksi, nykyisestä yksittäisistä asioista lausuvasta ryhmästä strategisemmaksi suunnitelman valmistelijaksi, seuraajaksi ja arvioijaksi. Ympäristöministeriö kannattaa toimielimen perustamista ja yhteen sovittavan ryhmän roolin muuttamista.

5 § Toimivalta

Toimivalta päättää valtion yksikköjen ja toimintojen sijoittumispaikoista kuuluisi hallinnonala ohjaavalle ministeriölle, ellei tästä säädetä muualla laissa. Ministeriö voi pidättää itsellään alaisensa viranomaisen päätösvalan sijoituspaikkaa tai asiakaspalvelun saatavuutta koskevassa merkityksellisessä asiassa. Esitys jonkin verran laajentaa ja selkeyttää ministeriöiden toimivaltaa sekä vahvistaa ministeriön mahdollisuutta varmistaa alaisen hallinnon osalta valtakunnallisen suunnitelman tavoitteiden toteutuminen.

6 § Lain voimaantulo

Ei lausuttavaa

Lausunnon pääasiallinen sisältö ja mahdolliset muut kommentit

Ei lausuttavaa.

Hallinto- ja kansainvälisten asiain johtaja Ismo Tiainen

Henkilöstöpäällikkö Heidi Sederholm